

Politički kontekst

Žene i muškarci pogođeni su oružanim sukobima kao žrtve i osobe koje osjećaju ekonomske posljedice. Žene čine velik dio civilnog stanovništva i kao takve posebno su pogođene sukobima jer su više izložene riziku od opsežnog seksualnog nasilja, trgovine ljudima, raseljenja i ropstva. Zbog veće društvene ranjivosti žene i djevojke često se suočavaju sa specifičnim oblicima nasilja čije su posljedice prisutne čak i nakon završetka rata (npr. neželjena trudnoća kao posljedica silovanja, veći rizici od obolijevanja od spolno prenosivih bolesti). Seksualno nasilje u oružanom sukobu često predstavlja oruđe ratovanja. Žene uvelike pridonose ponovnoj izgradnji mira nakon rata te imaju važnu ulogu u rješavanju sukoba.

Plan djelovanja u smjeru ravnopravnosti spolova i osnaživanja žena u razvoju (2010. – 2015.)

- naglašava potrebu za dugoročnom zaštitom žena u oružanim sukobima;
- ističe važnost davanja podrške sudjelovanju žena u izgradnji mira i rekonstrukciji nakon završetka sukoba;
- poziva na veće sudjelovanje žena u politici.

Vijeće Europske unije: Sveobuhvatan pristup primjeni Rezolucija Vijeća Ujedinjenih naroda 1325 i 1820 o ženama, miru i sigurnosti u EU-u

- procjenjuje napredak u zaštiti i osnaživanju žena u sukobima i situacijama nakon sukoba koristeći se konkretnim pokazateljima.

Europski parlament

- ponovno podsjeća na važnost uvrštavanja rodne perspektive u sve faze ZSOP-a (Rezolucija od 10. ožujka 2010. o primjeni Europske sigurnosne strategije i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP));
- Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (2000.) i 1889 (2009.) o ženama, miru i sigurnosti obuhvaća obuku raspoređena osoblja;
- potvrđuje potrebu za pravilnom primjenom rezolucije (Rezolucija od 25. studenoga 2010. o 10. godišnjici Rezolucije Vijeća Ujedinjenih naroda 1325 (2000.) o ženama, miru i sigurnosti);

- ističe sudjelovanje žena u mirovnim procesima te operacijama očuvanja vojnog i civilnog mira, te naglašava posljedice sukoba za žene (Rezolucija od 2. veljače 2012. o situaciji žena u ratu).

Strateški ciljevi BPfA-a i pokazatelji EU-a

- E.1.** Povećati sudjelovanje žena u rješavanju sukoba na razinama na kojima se donose odluke i zaštititi žene koje žive u područjima oružanih i ostalih oblika sukoba ili pod stranom okupacijom.
- E.2.** Smanjiti suvišne vojne troškove i upravljati dostupnošću naoružanja.
- E.3.** Promicati nenasilne oblike rješavanja sukoba i smanjiti učestalost kršenja ljudskih prava u sukobima.
- E.4.** Promicati doprinos žena poticanju kulture mira.
- E.5.** Pružiti zaštitu, pomoć i obuku ženama izbjeglicama, ostalim raseljenim ženama kojima je potrebna međunarodna zaštita, te interno raseljenim ženama.
- E.6.** Pružiti pomoć ženama iz kolonija i na područjima bez samostalne vlade.

Tijekom predsjedanja Francuske Vijećem Europske unije 2008. godine predložena su i prihvaćena četiri pokazatelja praćenja primjene navedenog područja. Pokazateljima se mjeri obuhvaćenost diplomatskim i obrambenim osobljem, te osobljem zaduženim za očuvanje mira, kao i razina ljudskih i financijskih resursa posvećenih razumijevanju i osnaživanju žena u oružanim sukobima. Posljednjim pokazateljem mjeri se udio žena i muškaraca među tražiteljima azila. U bazi podataka „Žene i muškarci u EU-u – činjenice i brojke” koju je razvio Europski institut za ravnopravnost spolova nalaze se najnoviji podaci i informacije o ovim indikatorima koji su dostupni na adresi <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Zaključci na temelju podataka prikupljenih diljem EU-a

Nedovoljna zastupljenost žena u diplomatskom i vojnom sektoru

Većina izvješća i podataka koje su ustupile države članice ukazuju na velik nedostatak žena u diplomatskim misijama, delegacijama EU-a, UN-ovim operacijama očuvanja mira te na položajima na kojima se donose odluke u diplomatskim i vojnim službama. Među osobljem koje je 2011. sudjelovalo u operacijama UN-a usmjerenim na očuvanje mira bilo je samo 6 % žena iz 21 države članice, dok sedam država članica nije imalo niti jedne ženske predstavnice u UN-ovim operacijama očuvanja mira.

Ukupno je 17 država članica dostavilo informacije o sudjelovanju osoblja u misijama koje se provode u sklopu Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP). Prosječni udio žena u osoblju misija iznosio je samo 2 %. Podaci razvrstani prema spolu koji su 2012. godine prikupljeni o osoblju ZSOP-a pokazali su da žene čine samo 25 % ukupnog osoblja. Među 18 država članica koje su ustupile informacije o broju žena šefica diplomatskih misija, prosječan udio iznosio je 17 %.

Neprikladna obuka o ravnopravnosti spolova u nestabilnim državama i državama zahvaćenima sukobima

U okviru promocije Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 i 1820 tijekom nekolicine predsjedanja Vijećem Europske unije razmotrena je važnost i potreba za obukom osoblja ZSOP-a. Najnoviji dostupni podaci iz 2008./2009. o diplomatskom, civilnom i vojnom osoblju koje su zaposlile države članice EU-a te vojnom i policijskom osoblju koje sudjeluje u UN-ovim misijama očuvanja mira te misijama ZSOP-a pokazali su da obuka

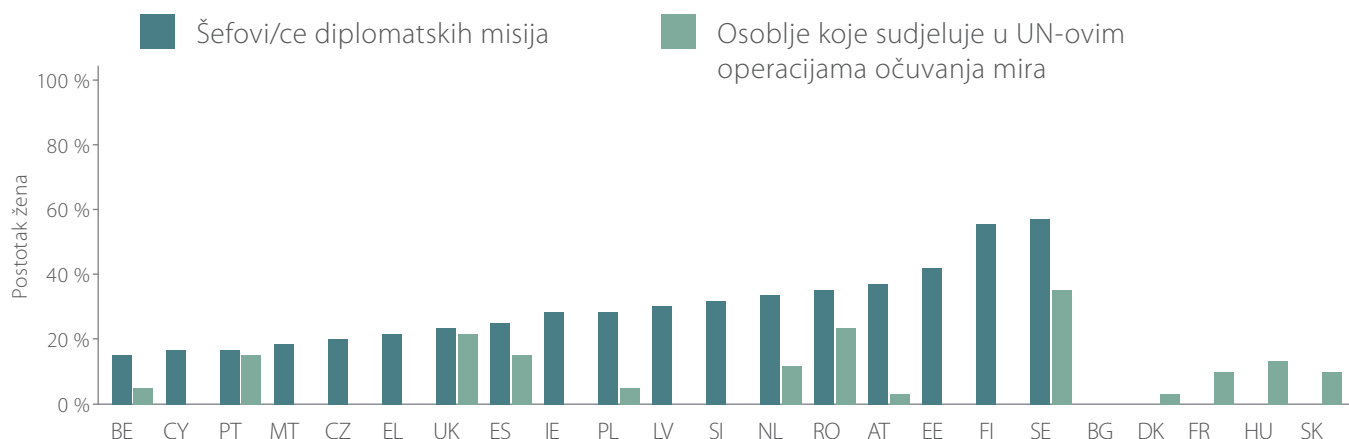
o ravnopravnosti spolova nije primijenjena u dovoljnoj mjeri. Specifična obuka diplomatskog osoblja o ravnopravnosti spolova primijenjena je samo u osam država članica, ali nije bilo jasnih informacija o udjelu žena i muškaraca polaznika obuke.

Nizak udio pomoći namijenjene rješavanju pitanja povezanih s ravnopravnošću spolova u nestabilnim državama

Godine 2009. te početkom 2010. države članice EU-a potrošile su oko 200 milijuna EUR na pitanja povezana sa ženama, mirom i sigurnošću. Milijarda eura potrošena je na pitanja koja su na globalnoj razini povezana s rodom. Kada se gleda doprinos institucija EU-a, delegacije EU-a su donirale 165 milijuna EUR projektima financiranja koji imaju izravan učinak na rodna i ženska prava. Gotovo trećina tog financiranja bila je namijenjena aktivnostima usmjerenim na primjenu Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325. Podaci su pokazali da je oko 28 % od ukupnog iznosa od 67 milijuna EUR koje je potrošeno na Reformu sektora sigurnosti i na Razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju bilo povezano s aktivnostima koje su posebno usmjerene prema ženama.

OECD-ov Odbor za razvojnu pomoć (DAC) pruža informacije o sredstvima dodijeljenima za postizanje ravnopravnosti spolova u nestabilnim i sukobom pogođenim situacijama za razdoblje 2007. –2008. Izvješće „Pomoć kojom se podržava ravnopravnost spolova u nestabilnim i sukobom pogođenim državama” pokazuje da gotovo trećina sredstava za pomoć nestabilnim državama koja dolazi od država članica DAC-a definira ravnopravnost spolova kao glavni ili bitan cilj. Međutim, samo 19 % sredstava koja dolaze od strane institucija EU-a, a namijenjena su nestabilnim državama, usredotočeno je na ravnopravnost spolova. Samo 20 % dodijeljenih sredstava namijenjenih sektoru mira i sigurnosti ima

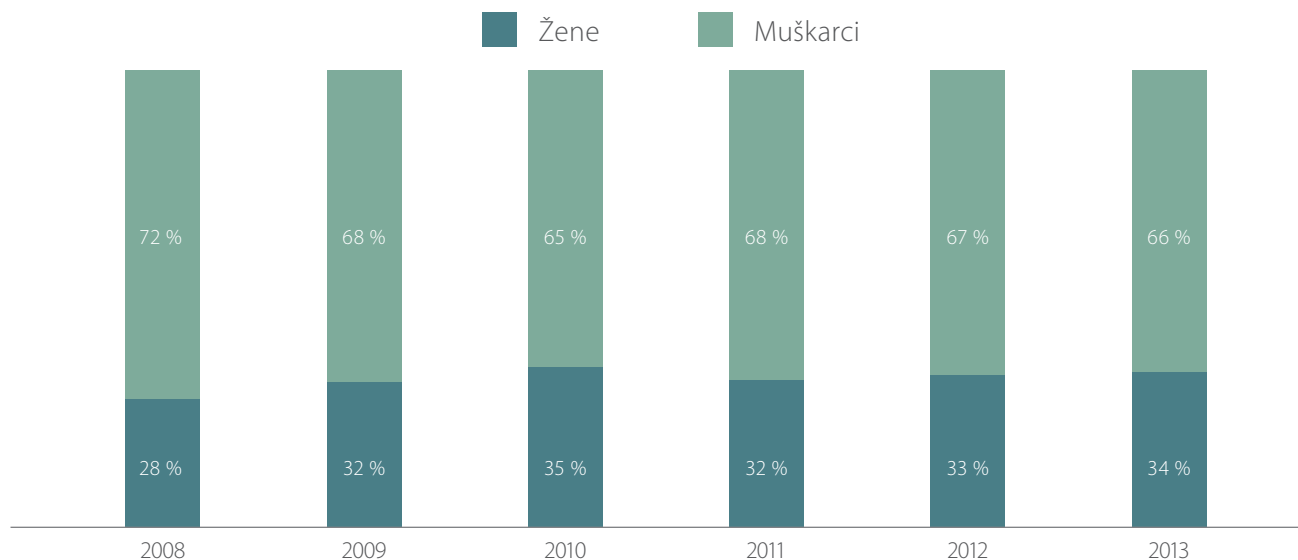
POSTOTAK ŽENA MEĐU ŠEFICAMA DIPLOMATSKIH MISIJA I MEĐU OSOBLJEM KOJE SUDJELUJE U UN-OVIM MISIJAMA OČUVANJA MIRA, 2011.

Izvor: Vijeće EU-a, Izvješće o EU pokazateljima usmjerenim na sveobuhvatan pristup primjeni Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 i 1820 o ženama, miru i sigurnosti na području Unije, 2011. godina.

POSTOTAK ŽENA MEĐU TRAŽITELJIMA/CAMA AZILA U EU-U, RAZDOBLJE 2008. – 2013.

Izvor: Eurostat, Odluke o zahtjevima i ponovnom naseljavanju

dimenziju ravnopravnosti spolova te je samo 38 % svih članica DAC-a uključilo postizanje ravnopravnosti spolova kao cilj u dodjeljivanju sredstava sektoru upravljanja u nestabilnim državama.

Porast broja žena među tražiteljima/cama azila

Prema podacima Eurostata između 2008. i 2012. godine povećao se udio žena koje su podnijele zahtjev za dobivanjem statusa izbjeglica (s 28 % 2008. na 34 % 2013. godine). Također, povećao se i broj zahtjeva žena za azilom (pri prvoj registraciji zahtjeva za azilom) s 30 % 2008. na 35 % 2012. godine. Unatoč ovim povećanjima muškarci

još uvijek predstavljaju dvije trećine tražitelja azila u Europskoj uniji.

Povećao se broj odluka o dodjeljivanju statusa izbjeglica u skladu s povećanim brojem tražitelja/ica azila koji/e su podnijeli/e zahtjev. Između 2008. i 2012. godine broj odluka koje se odnose na zahtjeve žena gotovo se udvostručio (s 59 730 na 95 875). Proporcionalno tome, broj pozitivnih odluka o zahtjevima žena povećao se u odnosu na broj pozitivnih odluka o zahtjevima muškaraca, iako se u proteklih nekoliko godina udio žena koje dobiju status izbjeglice smanjio: 2010. godine žene su predstavljale 40 % pozitivnog udjela, dok su 2012. godine predstavljale 34 %.

Korisne inicijative:

Kako bi povećala **sudjelovanje žena u misijama očuvanja mira** Austrija je u misiji očuvanja mira na Kosovu zaposlila stručnjaka/inju za pitanja roda da savjetuje zapovjednika/cu, a od 2010. godine zaposlila je šestoro dužnosnika/ca iz Ministarstva obrane koji/e su bili/e obučeni/e da budu Rodni savjetnici/ce na terenu. Uključivanje navedenog cilja u drugi Nacionalni akcijski plan u Belgiji predstavlja korak prema naprijed u odnosu na povećanu prisutnost žena u međunarodnim organizacijama i misijama koje provodi belgijska diplomacija i vojska.

Promicanje doprinosa žena poticanju kulture mira pojačano je organizacijom strateške regionalne konferencije u Hrvatskoj: „Žene u izgradnji mira: pristup pravdi za žene u postkonfliktnim zemljama”. Cipar je osnovao Multikulturni centar za žene kako bi okupio žene iz svih zajednica te promicao ravnopravnost spolova, pomirenje i mir. Finska trenutačno financira trogodišnji projekt: „UN-ov seminar na visokoj razini o rodu i uključivom procesu medijacije” čiji je cilj stvoriti više savjetodavnih mirovnih procesa promicanjem učinkovitog sudjelovanja žena u mirovnim sporazumima. Nizozemska je podržala rad tisuća ženskih organizacija primjenom programa Financiranje rukovođenja i prilika za žene (FLOW) u sklopu drugog Akcijskog plana 1325. Njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku suradnju i razvoj (BMZ) provelo je specijalne programe u Burundiju, Kolumbiji, Gvatemali, i Nepal radi integracije žena u sve faze sprečavanja sukoba i upravljanja sukobima kao i radi zaštite žena i djevojaka od seksualnog nasilja i silovanja u oružanim sukobima.

POBOLJŠANJA I PREPREKE U PODRUČJU E: ŽENE I ORUŽANI SUKOBI

POBOLJŠANJA

- Politika se više posvetila obuci o rodnoj ravnopravnosti i pravima žena namijenjenoj osoblju koje intervenira na područjima pogođenima sukobima.
- Povećalo se sudjelovanje žena u očuvanju mira.

PREPREKE

- Obveze povezane s obukom o rodnoj ravnopravnosti i dalje se primjenjuju slabo te u maloj mjeri.
- Muškarci i dalje prevladavaju u diplomatskim misijama i delegacijama.
- Samo mali udio pomoći EU-a nestabilnim državama je specijalno namijenjen ženama.
- Veća je vjerojatnost da će muškarci biti ti koji traže azil i dobivaju status izbjeglice u EU-u nego žene.

Put prema naprijed za EU

- Poboljšati trenutačnu razinu rodne osjetljivosti među osobljem te razviti rodnu ravnotežu u diplomatskom i vojnom sektoru.
- Integrirati rodnu perspektivu u postupke i prakse te razvijati kapacitete za rodna pitanja među osobljem na prvoj liniji u administracijama EU-a i država članica koje imaju vojno i diplomatsko osoblje.
- Ojačati napore koji se odnose na rodno uravnoteženo sudjelovanje u diplomatskim i vojnim sektorima.
- Poboljšati kvalitetu i dodjeljivanje strane pomoći povećanjem vidljivosti i znanja o potrebama i posebnoj ranjivosti žena u sukobima (npr. rodno uvjetovano nasilje).
- Ugraditi rodnu perspektivu i perspektivu ženskih ljudskih prava kao ključne sastavnice u procesu upravljanja i obrade zahtjeva za azilom.

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

Europski institut za ravnopravnost spolova je centar znanja o ravnopravnosti spolova Europske unije. EIGE pruža podršku kreatorima politika i svim relevantnim institucijama u njihovim nastojanjima da ravnopravnost između žena i muškaraca postane stvarnost za sve Europljane i šire tako što im pruža konkretnu stručnu podršku i uvid u usporedive i pouzdane podatke o rodnoj ravnopravnosti u Europi.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/>

Informacijski dokumentacijski centar (RDC) pri Europskom institutu za ravnopravnost spolova je inovativno i praktično oruđe razvijeno s ciljem pružanja pomoći u lociranju ključnih izvora o ravnopravnosti spolova, omogućavanja razmjene znanja među onima koje zanimaju politike za ravnopravnost spolova, i s ciljem kreiranja virtualnog prostora za razgovor i diskusiju.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/rdc>

Kontakt:

Europski institut za ravnopravnost spolova
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITVA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3

doi:10.1007/978-92-9218-563-3

MH-04-15-022-DE-N